

KANSANVALISTUSMINISTERIÖN POLITIIKkaa KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ ⁴¹

(LISÄYKSIÄ KANSANVALISTUSKYSYMYKSEEN)

Meidän, suokaa anteeksi sanontani, „kansanvalistus”-ministeriömme ylistelee äärettömästi sitä, että sen menot lisääntyvät varsin nopeasti. Vuoden 1913 menoarvioon liittyvästä pääministerin ja finanssiministerin selitekirjelmästä löydämme yhteenvetotiedot muka kansanvalistuksen ministeriön tulo- ja menoarvion täyttämistä vallankumouksen jälkeisinä vuosina. 46 miljoonasta ruplasta, minkä tämä menoarvio käsitti vuonna 1907, se on noussut 137 miljoonaan ruplaan vuonna 1913. Lisäys on valtava: miltei kolminkertainen kasvu jokusen kuuden vuoden aikana!

Mutta aivan turhaan meidän Venäjällä vallitsevan poliisi-„järjestyksen” eli *epäjärjestyksen* viralliset ylistelijämme unohtavat sen, että naurettavan pienet numerot kasvavat aina „*valtavan*” nopeasti, kun niiden kasvua lasketaan prosentuaalisesti. Jos annatte kerjäläiselle, jolla on kolme kopeekkaa, vielä viisikopeekkaisen, niin hänen „omaisuutensa” lisäys on kerralla „*valtava*”: kokonaista 167%!

Eiköhän ministeriön olisi pitänyt esittää *toisenlaisia tietoja*, ellei sen tarkoituksena ollut *pimittää* kansan tietoisuutta ja *salata* sitä kurjaa tilaa, missä kansanvalistus on Venäjällä? Eiköhän nimittäin olisi pitänyt esittää tietoja, joissa meidän tämänpäiväistä viisikopeekkaista ei verrata eiliseen kolmekopeekkaiseemme, vaan tietoja, joissa verrataan sitä, mitä meillä on, siihen, mikä *on välttämätöntä* sivistysvaltiolle? Jokaisen, ken ei halua pettää itseään eikä pettää kansaa, on myönnettävä, että ministeriön *velvollisuus* olisi ollut esittää sellaisia tietoja ja että jättäessään *tällaiset* tiedot esittämättä ministeriö ei täyttänyt

velvollisuuttaan. Sen sijaan että *selittäisi* kansalle ja kansan edustajille valtakunnallisia tarpeitamme, ministeriö *hämää* nämä tarpeet harjoittaen typerää muodollista numeroiden-laskemispeliä, märehtien byrokraattisesti vanhoja numeroita, jotka eivät selitä mitään.

Minulla ei tietenkään ole käytettävissäni kansanvalistuksen tilaan tutustumista varten sadannettakaan osaa niistä mahdollisuuksista ja tietolähteistä, joita on ministeriöllä. Mutta yritin kuitenkin hankkia edes *muutamia* tietolähteitä. Ja väitän rohkeasti, että voin esittää teille *kiistattomia*, aivan virallisia numerotietoja, jotka *tekevät* todella *selväksi*, minkälainen on meillä virallisen kansan-„pimityksen” tila.

Otan hallituksen virallisen tilastojulkaisun „Venäjän Vuosikirjan” vuodelta 1910, se on sisäasiain ministeriön julkaisema (Pietari, 1911).

Luen siitä, sivulta 211, että opiskelijain *yhteinen* lukumäärä Venäjän Keisarikunnassa, kun lasketaan yhteen sekä alkeis-, keski- ja korkeakoulut että kaiken tyyppiset oppilaitokset, oli vuonna 1904 kaikkiaan 6.200.172 henkeä ja vuonna 1908 — 7.095.351 henkeä. Kasvu on ilmeinen. Vuosi 1905, Venäjän kansanjoukkojen suuren heräämisen vuosi, vuosi, jolloin kansa kävi proletariaatin johdolla suurta vapaustaisteluaan, tämä vuosi *pakotti* yksinpä valtionlaitoksemmekin liikahtamaan kuolleesta pisteestä.

Mutta katsokaa, miten *kurjaan* tilaan me olemme tuomitut *jopa* „valtionlaitoksen” nopeimmankin edistyksen oloissa sen takia, että on säilynyt virkavaltaisuus ja maaorjuuttajatilanherröjen kaikkivalt.

Samassa „Venäjän Vuosikirjassa” esitetään tuossa samassa yhteydessä laskelma, että jokaista 1.000 asukasta kohti Venäjällä oli vuonna 1908 — 46,7 opiskelijaa (vuonna 1904 oli 44,3 opiskelijaa jokaista 1.000 asukasta kohti).

Mitä osoittaa tämä luku, jota kansanvalistusministeriö ei viitsinyt tiedottaa Duumalle sisäasiain ministeriön julkaisuista? Mitä osoittaa tämä suhdeluku: *vähemmän kuin 50 opiskelijaa* 1.000 asukasta kohden?

Se osoittaa sitä, herrat virallisen kansanpimityksen puolustajat, että Venäjä on *uskomattoman* takapajuinen ja kehittymätön, mikä on seuraus maaorjuuttaja-tilanherröiden kaikkivallasta valtiossamme. Lasten ja kouluiässä olevien alaikäisten lukumäärä Venäjällä on yli 20%, s.o. enemmän kuin *viidesosa* maan koko asukasluvusta. Tämän numeron

jopa herrat Kasso ja Kokovtsovkin olisivat voineet saada helposti tietoonsa departementtivirkailijoihensa kautta.

Kouluikäisiä lapsia on siis 22%, mutta opiskelevia 4,7%, toisin sanoen *miltei viisi kertaa vähemmän!* Tämä merkitsee, että noin *neljä viidennestä* lapsista ja alakäisistä *on* Venäjällä kansanvalistusta *vaiilla!*

Paitsi Venäjää Euroopassa ei ole enää toista näin metsäläisasteella olevaa maata, jossa kansanjoukot olisi valistuksen, valon ja tiedon alalla *ryöväyty* yhtä perusteellisesti. Ja tämä kansanjoukkojen, varsinkin talonpoikien, metsistyneisyys ei ole suinkaan satunnaista, vaan se *on kiertämätöntä* tilanherrojen harjoittaman sarron oloissa, kun nämä ovat anastaneet monia kymmeniä miljoonia desjatiinoja maata, anastaneet jopa valtiovallankin sekä Duumassa että Valtakunnanpuolesta eivätkä yksistään näissä laitoksissa, jotka ovat vielä suhteellisen *alhaisia...*

Venäjän maaorjuudellinen valtiojärjestelmä on tuominnut neljä viidesosaa koko nuoresta sukupolvesta jäämään lukutaidottomaksi. Tätä tilanherrain vallan harjoittamaa kansan tylsistyttämistä vastaava on lukutaidottomuuskin Venäjällä. Sama hallituksen julkaisu „Venäjän Vuosikirja” laskee (sivulla 88), että Venäjällä on lukutaitoisia vain 21% väestöstä, ja kun siitä (väkiluvusta) vähennetään pois kouluikä *nuoremmat* lapset, s.o. alle 9-vuotiaat, niin on lukutaitoisia kaikkiaan 27%.

Mutta sivistysmaissa ei lukutaidottomia ole lainkaan, kuten on laita Ruotsissa ja Tanskassa, tai lukutaidottomia on ainoastaan 1—2%, niinkuin on Sveitsissä ja Saksassa. Yksinpä takapajuinen Itävalta-Unkarikin on luonut slaavilaisväestölleen *verrattomasti* kulttuurisemmat elinolot kuin maaorjuudellinen Venäjä: Itävallassa on 39% lukutaidottomia, Unkarissa 50%. Meikäläisten shovinistien, oikeistolaisen, nationalistien ja lokakuulaisten sietäisi *ajatella* näitä numeroita, elleivät he olisi asettaneet „valtakunnalliseksi” päämääräkseen — totuttautua itse olemaan ajattelematta ja totuttaa kansakin olemaan ajattelematta. Vaikka he itse ovatkin jo oppineet olemaan ajattelematta, niin Venäjän kansa *oppii* yhä enemmän ajattelemaan, ajattelemaan sitäkin, mikä luokka valtakuntaa hallitessaan on syössyt venäläiset talonpojat sekä aineelliseen että henkiseen kurjuuteen.

Amerikka *ei* ole eturivin maita lukutaitoisten määrässä. Siellä on miltei 11% lukutaidottomia, ja neekereistä on 44%

lukutaidottomia. Mutta „kansanvalistuksen” suhteen Amerikan neekerit ovat sentään *runsaasti kaksi kertaa* paremmissa asemassa kuin venäläiset talonpojat. Amerikan neekerit, niin poljettuja kuin he Amerikan tasavallan häpeäksi ovatkin, ovat kuitenkin onnellisempia kuin Venäjän talonpojat,— ja onnellisempia he ovat sen takia, että tasan puoli vuosisataa sitten kansa löi maahan amerikkalaiset orjanomistajat, nujersi tuon kyykkäärmeen, lakaisi tyyten pois orjanomistuksen ja orjanomistukseen pohjautuneen valtiojärjestelmän, teki lopun orjanomistajain poliittisista erioikeuksista Amerikassa.

Herrat Kassot, Kokovtsovit ja Maklakovit opettavat Venäjänkin kansan seuraamaan Amerikan esimerkkiä.

Amerikassa oli vuonna 1908 opiskelijoita *17 miljoonaa*, se on *192 opiskelijaa jokaista tuhatta asukasta kohti — yli neljä kertaa* enemmän kuin Venäjällä. Neljäkymmentä kolme vuotta sitten, vuonna 1870, jolloin Amerikka vasta *alkoi* rakentaa vapaata elämäänsä, sen jälkeen kun maa *oli puhdistettu* orjanomistajabiisoneista,— neljäkymmentä kolme vuotta takaperin Amerikassa oli 6.871.522 opiskelijaa, s.o. enemmän kuin vuoden 1904 Venäjällä ja *miltei* yhtä paljon kuin Venäjällä vuonna 1908. Mutta jo silloinkin, vuonna 1870, Amerikassa oli 1.000 asukasta kohti 178 (*sata seitsemänkymmentä kahdeksan*) opiskelijaa, s.o. miltei neljä kertaa enemmän kuin *nykyisellä* Venäjällä.

Siinä teille, herrat, uusi todistus siitä, että Venäjän on *vielä* vallattava kansan sitkeällä, vallankumouksellisella taistelulla *se vapaus*, minkä amerikkalaiset hankkivat itselleen puoli vuosisataa sitten.

Venäjän kansanpimittämismministeriön menoarvio vuodeksi 1913 on määritelty 136,7 miljoonaksi ruplaksi. Se tekee yhtä asukasta kohden (vuonna 1913 oli 170 miljoonaa asukasta) kaiken kaikkiaan 80 kopeekkaa. Vaikkapa ottaisimme pohjaksi senkin „valistukseen käytettävien valtion menojen yleissumman”, minkä hra finanssiministeri esittää tulo- ja menoarvioon liittämänsä selitekirjelmän 109. sivulla, nimittäin luvun 204,9 miljoonaa ruplaa, niin sittenkin saamme tulokseksi vain 1 rpl. 20 kopeekkaa jokaista asukasta kohti. Belgiassa, Englannissa ja Saksassa kansanvalistusmenojen summa tekee 2—3 ruplaa ja vieläpä 3 rpl. 50 kop. yhtä asukasta kohden. Amerikassa käytettiin vuonna 1910 kansanvalistukseen 426 miljoonaa dollaria, s.o.

852 miljoonaa rpl., s.o. 9 rpl. 24 kop. asukasta kohti. Neljäkymmentä kolme vuotta sitten, vuonna 1870, Amerikan tasavalta kulutti kansanvalistukseen 126 miljoonaa ruplaa vuodessa, s.o. 3 rpl. 30 kop. jokaista asukasta kohti.

Kruunun pännäpyörittäjät ja kruununpalvelijat esittävät meille tietysti vastaväitteen, että Venäjä on köyhä, sillä ei ole varoja. Oo, niinpä tietysti, Venäjä ei ole ainoastaan köyhä, vaan se on keppikerjäläinen, kun on kysymys kansanvalistuksesta. Sen sijaan Venäjä on tavattoman „rikas” niiden menojen suhteen, jotka se käyttää tilanherrojen hallitseman maaorjuudellisen valtion ylläpitämiseen, poliisilaitoksen ja sotaväen ylläpitämiseen, maanvuokrien ja kymmeneen tuhansiin nousevien palkkojen maksamiseen „korkeisiin” virkoihin päässeille tilanherroille, siihen seikkailu- ja ryöstöpolitiikkaan, jota eilen harjoitettiin Koreassa ja Jalu-joella, tänään Mongoliassa tai Turkin Armeniassa. Venäjä tulee aina pysymään köyhänä ja keppikerjäläisenä, mikäli kysymys on kansan valistamiseen tarvittavista kulungeista, *kunnes* kansa valistuu niin paljon, että luo niskoiltaan maaorjuuttaja-tilanherrojen ikeen.

Venäjä on köyhä, kun on kysymys kansakoulun opettajien palkoista. Heille maksetaan vaivaisia ropoja. Kansakoulun opettajat näkevät nälkää ja palelevat lämmittämättömissä ja asunnoiksi aivan kelpaamattomissa mökeissä. Kansakoulujen opettajat asuvat yksissä suojissa elukoiden kanssa, jotka talonpoika ottaa talveksi tupaan. Kansakoulun opettajia vainoaa jokainen maalaispoliisi, jokainen maaseudun mustasotnialainen tai vapaaehtoinen kyttä ja ohranan kätyri, puhumattakaan esivallasta, joka tekee muistutuksia ja vainoaa opettajia. Venäjä on köyhä, kun pitäisi maksaa rehellisille kansanvalistajille, mutta Venäjä on ylettömän rikas, kun heitetään miljoonia ja kymmeneä miljoonia aateellisille laiskottelijoille, sotaseikkailuihin, hyvityksinä sokeritehtailijoille ja naftakuninkaille ynnä muuhun sellaiseen.

Vielä eräs ja viimeinen numero Amerikan elämästä, hyvät herrat, näyttääksemme venäläisten tilanherrojen ja *heidän* hallituksensa sortamille kansoille, *kuinka* elää sellainen kansa, joka on kyennyt vallankumouksellisella sodalla hankkimaan vapauden. Vuonna 1870 Amerikassa laskettiin olleen 200.515 opettajaa, joiden yhteinen palkkasumma oli 37,8 miljoonaa dollaria, s.o. keskimäärin 189 dollaria eli 377 ruplaa jokaista opettajaa kohti vuodessa. Näin oli

neljäkymmentä vuotta sitten! Tätä nykyä Amerikassa on 523.210 opettajaa, ja he saavat palkkaa 253,9 miljoonaa dollaria, s.o. 483 dollaria eli 966 ruplaa jokaista opettajaa kohti vuodessa. Venäjälläkin, sen tuotantovoimien ollessa nykyisellä tasolla, olisi täysin mahdollista jo nykyään turvata vähintään yhtä tyydyttävät palkat kansakoulujen opettajain armeijalle, opettajille, jotka auttavat kansaa vapautumaan tietämättömydestä, pimeydestä ja poljetusta asemastaan,— jos... jos koko Venäjän valtiojärjestelmä, alhaalta ylös asti, uusittaisiin yhtä demokraattiseksi kuin on Amerikan valtiojärjestelmä.

Joko kurjuus ja metsistyminen maaorjuuttaja-tilanherrojen kaikkivaltiuuden oloissa, kesäkuun kolmannen päivän komennon eli ruokottomuuksien oloissa—tahi vapaus ja sivilisaatio, ehdolla että *osataan ja että on päättäväisyyttä* vallata vapaus,— tämä on se havainto-*opetus*, minkä kansanvalistusministeriön menoarvio antaa Venäjän kansalaisille.

Mutta olen tähän saakka kosketellut miltei yksistään vain kysymyksen aineellista eli vieläpä yksistään sen rahallista puolta. Paljon murheellisempi eli oikeammin paljon inhottavampi on kuva oppilaiden ja opettavien henkisestä tylsistymisestä, alennetusta, poljetusta ja oikeudettomasta asemasta Venäjällä. Kansanvalistusministeriön koko toiminta tässä suhteessa on pelkkää kansalaisten oikeuksien pilkkaamista, kansan pilkkaamista. Poliisiurkintaa, poliisimielivaltaa, poliisiesteiden *asettaminen* yleensä kansan valistuksen ja erityisesti työläisten valistuksen tielle, kaiken sen *tuhon* poliisivoimin, mitä kansa itse tekee valistuksensa hyväksi,—tällaista on *koko* sen ministeriön toiminta, jonka menoarvion herrat tilanomistajat, oikeistolaisista aina lokakuulaisiin saakka, täällä nyt hyväksyvät.

Ja *todistaakseni* teille, herrat IV Duuman edustajat, sanojeni paikkansapitävyyden, haastan todistajan, jota ette *edes* tekään, herrat tilanomistajat, voi evätä. Tämä todistaja on III ja IV Valtakunnanduuman edustaja, lokakuulainen hra *Kljuzhev*, Samaran 2:sen ja 3:nnen tyttökymnaasin valvontaneuvoston jäsen, Samaran kaupunkiduuman koululautakunnan jäsen, Samaran kuvernementinzenstvov tarkastuslautakunnan jäsen, entinen kansakoulujen tarkastaja. Luetelin (III Duuman virallisen tietokokoelman perusteella) tämän lokakuulaisen virkatittelit ja arvot *todistaakseni*

teille, että hallitus *itse, itse* tilanherrat ovat asettaneet tilanherraisessa zemstvolaitoksessamme hra Kljuzhevin huomauttimille toimipaikoille kansanpimittämismministeriömme „toiminnan” (urkinta- ja pyöveli-„toiminnan”) alalla.

Hra Kljuzhev jos kukaan on tietysti käynyt läpi lainkuuliaisen ja jumalaapelkääväisen virkailijan ja palvelijan koko karrierin. Hra Kljuzhev jos kukaan on tietysti uskollisella palveluksellaan paikkakunnilla, maaseudulla, ansainnut aateliston ja tilanherrojen luottamuksen.

Ja tässä teille muutamia lainauksia tämän mitä luotettavimman (maaorjuudelliselta katsantokannalta) todistajan puheesta, jonka hän piti *kolmannessa* Duumassa kansanvalistusministeriön menoarvion johdosta.

Hra Kljuzhev kertoi III Duumassa, että Samarán zemstvo oli hyväksynyt *yksimielisesti* hra Kljuzhevin esityksen, että anottaisiin eräiden kaksiluokkaisten kyläkoulujen muuttamista neliluokkaisiksi. Opetuspiirin kuraattori *hylkäsi* esityksen,— kertoo lainkuuliainen ja jumalaapelkääväinen hra Kljuzhev. Minkä vuoksi? Virallinen selitys kuuluu: „*koska kouluikäisiä lapsia on vähän*”.

Ja niinpä hra Kljuzhev tekee seuraavan rinnastuksen: *meillä* (sanoo hän tilanherrojen polkemasta Venäjältä), *meillä ei* Samarán kuvernementin kylien 6.000 asukasta kohti *ole yhtään* neliluokkaista koulua. Sortavalan kaupungissa (Suomessa) on 2.800 asukasta varten *neljä* keski- (ja sitä korkeampaa) koulua.

Tällaisen rinnastuksen teki III Duumassa hra lokakuulainen ja mitä ansioitunein Peredonov * ... anteeksi, ... mitä ansioitunein hra Kljuzhev, piti minun sanoa. Ajatelkaa tuota rinnastusta, herrat edustajat, jos ei kansan, niin ainakin tilanherrojen edustajat! Kuka sitä koulujen avaamista anoi? Ehkä vasemmistolaiset? Ehkäpä maanjussit? Tai mahdollisesti työläiset? herra varjeltoon sellaisesta!! Sitä anoi *yksimielisesti* Samarán zemstvo, s.o. Samarán *tilanherrat*, siinä luvussa kaikkein mustasotnialaisimmatkin. Mutta hallitus kuraattorin ominaisuudessa kieltää sen sillä tekosyyllä, että kouluikäisiä lapsia on „*vähän*”!! Enkö sitten ollut täydelleen ja kaikissa suhteissa oikeassa, kun sanoin, että hallitus *estää* kansan valistamista Venäjällä? — että

* Peredonov — opettajakytän ja tylsän opettajan tyyppi Sologubin romaanissa „Pikkupaholainen”.

hallitus on kansanvalistuksen mitä pahin vihollinen Venäjällä?

Kun Suomessa näemme kulttuuria, sivilisaatiota, vapautta, lukutaitoa, sivistyneitä naisia ja niin edelleen, niin näin on *vain* sen vuoksi, että Suomessa *ei ole* sellaista „yhteiskunnallista vitsausta” kuin on Venäjän hallitus. Nyt se tahdotaan tehdä Suomenkin vitsaukseksi ja muuttaa Suomenkin orjuuden maaksi. Siinä te ette onnistu, herrat!! Yrittäessänsä saattaa poliittisen orjuuden väkisin voimaan Suomessa te vain jouduttatte Venäjän kansojen vapauttamista poliittisesta orjuudesta!

Esitän vielä yhden lausunnon lokakuulaisen todistajan hra Kljuzhevin lausunnoista. „Kuinka pedagogeja värvätään?” kysyi hra Kljuzhev puheessaan ja itse vastasi kysymykseensä seuraavasti:

„Muuan samaralainen edesmennyt toimihenkilö, Popov, testamentasi varat naisten opettajaseminaarin perustamista varten”. Ja kuinka luulette, kenet nimitettiin seminaarin johtajattareksi. Edesmenneen Popovin testamentin toimeenpanija kirjoittaa siitä näin: „Ja seminaarin johtajattareksi nimitettiin *kaartinkenraalin leskirouva*, joka oman tunnustuksensa mukaan vasta nyt ensi kerran kuuli, että on olemassa sellainenkin oppilaitos, jota sanotaan naisten opettajaseminaariksi”!!

Älkää, hyvät herrat, luulko, että olen ottanut tämän tosiasian Demjan Bednyin tarukokoelmasta, jostain sellaisesta tarusta, jonka takia „Prosveshtshenije” aikakauslehteä sakoettiin ja sen toimittaja pantiin linnaan. Ei. Tämä tosiasia on otettu lokakuulaisen Kljuzhevin puheesta, saman Kljuzhevin, joka (jumalaa ja poliisia pelkääväisenä miehenä) pelkää vain *ajatella* tuon tositapauksen merkitystä. Sillä tämäkin tosiasia taasen todistaa aivan kiistattomasti sitä, ettei ole olemassa toista niin pahaa ja leppymätöntä Venäjän kansan valistamisen vihollista kuin on Venäjän hallitus. Ja herrojen, jotka lahjoittavat pääomia kansan valistamiseen, pitää ymmärtää, että he haaskaavat rahojaan turhaan, enemmänkin kuin turhaan. Halutessaan tehdä lahjoituksia kansan valistuksen hyväksi he joutuvat *todellisuudessa* antamaan varoja *kaartinkenraaleille* ja näiden *leskirouville*. Elleivät nämä lahjoittajat halua haaskata rahoja turhaan, on heidän ymmärrettävä, että ne pitää lahjoittaa sosialidemokraateille, jotka *yksin* vain osaavat antaa näillä rahoilla kansalle *oikeata* valistusta, joka todella on

riippumatonta „kaartinkenraaleista” sekä... pelkääväisistä ja lainkuuliaisista herra Kljuzheveista.

Vielä eräs lainaus saman hra Kljuzhevin puheesta:

„Turha oli Valtakunnanduumamme (kolmannen Duuman) toive, että seminaarilaisille avattaisiin pääsy korkeakouluihin. Ministeriö ei nähnyt mahdolliseksi ottaa varteen toivomuksiamme”. „Muuten, hallitus estää ei vain seminaarilaisia, vaan myös yleensä talonpoikais- ja pikkuporvarisäädyn lapsia saamasta korkeakoulusivistystä. Tämä ei ole mikään korulause, vaan totuus”, huudahti lokakuulainen kansanvalistusministeriön virkailija. „119 tuhannesta kymnaaseissa opiskelevasta henkilöstä on talonpoikia vain 18.000. Ja kaikissa kansanvalistusministeriön alaisissa oppilaitoksissa on talonpoikia kaiken kaikkiaan vain 15 prosenttia. Hengellisissä seminaareissa opiskelevista 20.500 oppilaasta on talonpoikia vain 1.300 henkeä. Kadettikouluihin ja muihin sen kaltaisiin oppilaitoksiin ei talonpoikia oteta lainkaan” (nämä Kljuzhevin puheesta poimitut lainaukset on muuten julkaistu myöskin K. Dobroserdovin kirjoituksessa „Nevskaja Zvezda” lehden 6. numerossa vuodelta 1912, toukokuun 22 pnä vuonna 1912).

Näin puhui hra Kljuzhev III Duumassa. Tämän todistajan lausuntoja eivät voi kumota edes IV Duuman valtaherratkaan. Ja todistaja tulee *vastoin* tahtoaan ja *vastoin* haluaan vahvistaneeksi sen, että *vallankumouksellinen* arvio Venäjän nykytilanteesta yleensä ja kansanvalistuksen tilasta erityisesti pitää täydellisesti paikkansa. Sillä totta tosiaan, minkä kohtalon on ansainnut hallitus, joka erään huomattavan hallitusviranomaisen ja hallitsevan lokakuulaisten puolueen toimihenkilön sanojen mukaan *estää* pikkuporvareita ja talonpoikia saamasta sivistystä?

Koettakaahan mieltä, herrat, minkä kohtalon sellainen hallitus on ansainnut näiden pikkuporvareitten ja talonpoikien kannalta katsottuna!

Älkää unohtako sitä, että pikkuporvareita ja talonpoikia on Venäjällä 88 prosenttia väestöstä, s.o. vähää vaille *yhdeksän kymmenesosaa* kansasta. Mutta aatelisia on kaiken kaikkiaan *puolitoista prosenttia*. Ja nyt hallitus ottaa kansan yhdeksältä kymmenesosalta varat kaiken lajin koulujen ja oppilaitosten ylläpitämiseen ja kouluttaa *näillä rahoilla* aatelisia *estäen* pikkuporvareita ja talonpoikia saamasta sivistystä!! Eikö tosiaankaan ole selvää,

minkä kohtalon on ansainnut tämä aatelishallitus? — tämä hallitus, joka sortaa yhdeksää kymmenesosaa väestöstä varjellakseen väestön *yhden sadasosan* erioikeuksia??

Ja lopuksi, tässä vielä viimeinen lainaus todistajaksi haastamani kansanvalistusministeriön lokakuulaisen virkailijan, III (ja IV) Duuman jäsenen herra Kljuzhevin puheesta:

„Viisivuotiskauden 1906—1910 kuluessa”, sanoo hra Kljuzhev, „on Kasanin opetuspiirissä erotettu virasta 21 keskioppilaitosten ja kansakoulujen johtajaa, 32 kansakoulujen tarkastajaa, 1.054 kaupunkikoulujen opettajaa sekä siirretty paikasta toiseen niin edellisiä kuin jälkimmäisiäkin 870 henkeä. Ajatelkaa, kuinka opettajamme voisi nukkua rauhassa?” huudahtaa hra Kljuzhev. „Käydessään nukkumaan Astrakanissa hänellä ei ole mitään varmuutta, etteikö hän jo huomenna joudu Vjatkaan. Kuvitelkaa mielessänne tällaisen, jäniksen tapaan jahdatun pedagogin sieluntilaai!”

Tämä ei ole minkään „vasemmistolaisen” opettajan, vaan lokakuulaisen huudahtus. Nämä tiedot on esittänyt palvelusintoinen virkamies. Hän on *teikäläinen* todistaja, herrat oikeistolaiset, nationalistit ja lokakuulaiset!! Ja tämän „teikäläisen” todistajan on ollut pakko tunnustaa hallituksen harjoittavan mitä hillittömintä, julkeinta ja inhottavinta mielivaltaa opettajien kohtelussa!! Tämän *teikäläisen* todistajan, herrat IV Duuman ja Valtakunnanpuoleiston valtiat, on ollut pakko tunnustaa tosiasiksi se, että Venäjän hallitus „*j a h t a a*”. Venäjällä opettajia niinkuin jäniksiä!!

Ja tähän tosiasiaan nojautuen, joka on eräs tuhansista ja taas tuhansista samankaltaisista Venäjän elämän tosiasioista, me kysymme Venäjän kansalta ja kaikilta Venäjällä asuvilta kansoilta: sitä vartenko me tarvitsemme hallitusta, että se varjेलisi aatelisherrojen erioikeuksia ja „*j a h t a i s i*” kansakoulujen opettajia? Eikö tämä hallitus ole ansainnut sitä, että kansa *a j a a* sen tiehensä?

Niin, Venäjän kansakoulujen opettajat ovat jahdattuja kuin jänikset! Niin, hallitus estää Venäjän väestön yhdeksää kymmenesosaa saamasta sivistystä. Niin, meidän kansanvalistusministeriömme on ministeriö, joka harjoittaa poliisiurkintaa, nuorison herjaamista ja tekee pilkkaa kansan tiedonjanosta. Mutta, herrat IV Duuman jäsenet, eivät kaikki venäläiset talonpojat ja varsinkaan venäläiset työläiset, eivät läheskään kaikki ole *jäniksen* kaltaisia. Työväen-

luokka pystyi todistamaan sen vuonna tuhat yhdeksänsataa viisi, ja se pystyy todistamaan vielä uudelleen ja todistamaan paljon vakuuttavammin, paljon tehoisemmin, paljon vakavammin sen, että se kykenee käymään vallankumouksellista taistelua todellisen vapauden ja *todellisen*, ei kassolaisen eikä aatellisen *k a n s a* nvalistuksen puolesta!

*Kirjoitettu viimeistään
kesäkuun 2 (15) pnä 1913*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*V. I. Leninin Teosten 2.—3. painoksessa,
XVI osa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
